

Sivistysvaliokunta
00102 Eduskunta

Asia: E 34/2017 vp Valtioneuvoston selvitys: Vaikuttaminen EU:n tulevaan monivuotiseen rahoituskehukseen 2021-

Viite: Sivistysvaliokunta 30.11.2017 / E 34/2017 vp / Asiantuntijapyyntö (24.11.2017)

Eduskunnan sivistysvaliokunta on pyytänyt UNIFIlta lausuntoa EU:n monivuotisesta rahoituskehuksesta, erityisesti EU:n tutkimuksen ja innovoinnin puiteohjelman uudistamisesta.

Suomen yliopistot UNIFI ry kiittää saamastaan lausuntopyynnöstä ja toteaa lausuntonaan seuraavaa:

Yliopistojen osuus EU:n nykyisen tutkimuksen ja innovoinnin puiteohjelman, Horisontti2020:n Suomeen saadusta rahoituksesta on 38 % (tilastot: EUTI/Tekes). Kansainvälisen tutkimusrahoituksen merkitys yliopistoille on edelleen kasvamassa.

EU:n tutkimuksen ja innovoinnin puiteohjelma on Euroopan ainoa yhteinen perustutkimuksen rahoitusväline. Puiteohjelman kautta jaettavaa maailmanluokan tutkimuksen rahoitusta ei voida lyhyellä aikavälillä korvata muilla rahoituskanavilla. Puiteohjelmarahoituksen ja muun kansainvälisen tutkimusrahoituksen merkitys on tulevaisuudessa Suomelle entistä tärkeämpää, koska kansallinen rahoituksemme on niukentunut ja kilpailu siitä entisestään kiristynyt.

Puiteohjelman keskeinen vahvuus ja eurooppalainen lisäarvo syntyy siitä, että sen rahoitus jaetaan laadun ja vaikuttavuuden perusteella. Siksi UNIFI on todennut jo aiemmin kantanaan, että huipputason tieteen ja korkeatasoisen perustutkimuksen on oltava myös jatkossa puiteohjelman peruskivi. Tutkimuksen korkea laatu on itseisarvoisesti tärkeää, sillä se on välttämätön edellytys sille, että puiteohjelma ja sen kautta rahoitettavat hankkeet perustuvat laatuun ja tuottavat Euroopalle osaamista, kestäväää kasvua ja hyvinvointia.

UNIFI on esittänyt harkittavaksi, olisiko puiteohjelman rahoitusta mahdollista vahvistaa siirtämällä siihen rahoitusta instrumenteista, joissa rahoitus jaetaan muunlaisiin kriteereihin perustuen, esimerkiksi heikosti kehittyneille tai taantuville alueille. Samalla vahvistamalla puiteohjelman ja muiden rahoitusohjelmien synergiaa voitaisiin parantaa puiteohjelman vaikuttavuutta sekä tieteellisesti kehittyvien maiden osallistumismahdollisuuksia puiteohjelmaan kuitenkin vaarantamatta puiteohjelman tieteellistä tasoa.

Yliopistoperustaisella koulutuksella ja tutkimuksella sekä yliopistojen tuottamalla osaamisella ja uudella tiedolla on keskeinen merkitys Suomen ja Euroopan kilpailukyvyille, hyvinvoinnille ja eheälle yhteiskunnalliselle kehitykselle. Siksi UNIFIn käsityksen mukaan EU:n rahoituskehysten painopistettä pitäisi ylipäänsä siirtää tukemaan entistä vahvemmin tutkimus- ja innovaatiotoimintaa sekä siihen perustuvaa hyvinvointia, osaamista ja kasvua. Samalla UNIFI haluaa muistuttaa, että tieteen tehtävät yhteiskunnassa on ymmärrettävä moninaisemmin kuin yksinomaan alisteisina taloudelle, kilpailukyvyille ja kasvuille.

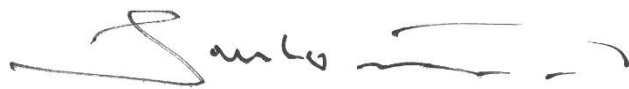
On Euroopan kannalta tärkeää, että yliopistoissa tehtävää tutkimusta resursoidaan riittävästi ja kattavasti. Se tarkoittaa, että tulevan puiteohjelman rahoituksen taso on turvattava ja se on suojattava yrityksiltä siirtää rahoitusta jaettavaksi muiden rahoitusinstrumenttien kautta. Lisäksi se tarkoittaa sitä, että tutkimus- ja kehittämistoimintaa on edelleen rahoitettava avustusmuotoisesti ja siten, että yliopistot ja tutkimuslaitokset voivat osallistua puiteohjelmahankkeisiin aina avustusmuotoisella rahoituksella riippumatta hankkeen luonteesta. Lisäksi on huomioitava, että rahoituksen vastaanottamisen ei pidä olla korkeakouluille tappiollista, toisin sanoen rahoituksen on katettava välittömien tutkimuskustannusten lisäksi overhead-osuuksin ainakin valtaosa välillisistä kustannuksista.

On puiteohjelman – ja koko eurooppalaisen tieteen – kannalta ongelmallista ja pidemmän päälle kestäväntöntä, että sen valtava potentiaali realisoituu osittain puutteellisesti: puiteohjelman matalat onnistumisprosentit johtavat tehottomuuteen ja heikentävät puiteohjelman kustannus-hyöty-suhdetta merkittävästi. Euroopalla ei ole varaa siitä syntyvään tuhlaukseen eikä hukattuihin tutkimusideoihin sen enempää instituutiotasolla, kansallisella tasolla kuin eurooppalaisellakaan tasolla. Siksi puiteohjelman rahoitus on turvattava ja rahoitushakuihin ja rahoituksen hallinnointiin liittyviä prosesseja yksinkertaistettava ja hallinnollista taakkaa siten kevennettävä.

Koulutuksen ja tutkimuksen rahoitus on investointi tulevaisuuteen. Opetus- ja kulttuuriministeriön johdolla valmistellussa korkeakoulutuksen ja tutkimuksen visiossa [Ehdotus Suomelle: Suomi100+](#) esitetään, että julkisten ja yksityisten tutkimus- ja kehittämistoiminnan panostusten osuus BKT:stä nostettaisiin Suomessa 4 %:iin (nyt alle 3 %). Se on oikea suunta, ja siihen suuntaan myös EU:n monivuotisen rahoituskehysten painopistettä pitäisi kohdentaa.

Helsingissä 29. marraskuuta 2017

Suomen yliopistot UNIFI ry, Finlands universitet UNIFI rf

Jouko Niinimäki
Puheenjohtaja

Leena Wahlfors
Toiminnanjohtaja